

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО САДЪЙКОВ срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 75157/01)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

22 май 2008 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

22/08/2008 г.

Това решение може да бъде предмет на редакторска преработка.

В делото Садайков срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ в състав:

Пеер Лорензен, *Председател*,
Снежана Ботушарова,
Карел Юнгвиерт,
Володимир Буткевич,
Раит Марусте,
Марк Вилигер,
Миряна Лазарова Трайковска, *съдиш*,

и Клаудия Вестердик, *Секретар на отделението*,

след закрито съвещание, проведено на 29 април 2008 г.,
постановява следното решение, което беше прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано с жалба (№ 75157/01) срещу Република България, подадена на 2 май 2000 г. в Съда, съгласно член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от г-н Муслим Аднанович Садайков, руски гражданин, роден през 1972 г. и живеещ в Грозни, Чечня, Руската федерация ("жалбоподател").

2. Жалбоподателят е представляван пред Съда от г-жа Й. Вандова, адвокат, практикуващ в София, България. Българското правителство ("Правителството") е представлявано от агента си, г-жа М. Коцева, от Министерството на правосъдието. Правителството на Руската федерация, при все че било уведомено на 27 март 2007 г. относно правото си да вземе участие в делото (член 36 § 1 от Конвенцията и член 44 § 1 от Правилника на Съда), но не се е възползвало от тази си възможност.

3. Жалбоподателят твърди, по-специално, че задържането му в очакване на депортирането му е било незаконно и че той не е имал възможност проблемът му да бъде разгледан от съда.

4. На 20 март 2007 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да съобщи на Правителството оплакванията относно законосъобразността на задържането на жалбоподателя в очакване на предстоящото му депортиране и липсата на съдебен контрол във връзка с това. Съгласно разпоредбите на член 29, алинея 3 от Конвенцията, съдът решава да разгледа жалбата едновременно по същество и по допустимост.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателят, който е роден в Грозни, Чечня, се установява във Варна, България, през 1994 г., след завършване на университетското си образование. Между 24 септември 1995 г. и 3 ноември 1999 г. той е бил преследван и съден по обвинения за опит за убийство и незаконно притежаване на взривни вещества в нарушение на член 116, ал. 1 (6) и член 339, ал. 1 от Наказателния кодекс от 1968 г. В окончателно решение от 3 ноември 1999 г. той е оправдан по първото обвинение и признат за виновен по второто и осъден на две години лишаване от свобода. Тъй като той вече бил прекарал по-дълъг срок при предварителното задържане, на 8 ноември 1999 г. бил освободен от затвора (за подробно описание на тези събития, виж решение за допустимостта *Садайков срещу България* (реш.), № 75157/01, 20 март 2007 г.).

6. На 8 ноември 1999 г. жалбоподателят бил отново арестуван по време на излизането си от затвора. Това се случило, защото в писмо от 5 ноември 1999 г. заместник-окръжният прокурор на Варна съобщил на Районното управление на Министерството на вътрешните работи ("РУ-МВР"), че по време на процеса срещу него жалбоподателят е отправил заплахи към прокурори и съдии, че "ще въздаде справедливост" след освобождаването си. Освен това, срокът на валидност на руския паспорт на жалбоподателя и на разрешителното му за пребиваване в България били изтекли. В резултат на това, на 8 ноември 1999 г. началникът на РУ-МВР нарежда жалбоподателят да бъде принудително изведен до границата и да му бъде забранено да влиза в България до 1 ноември 2009 г. Заповедта е издадена на основание чл. 41, ал. 2 и чл. 10, ал. 3 и ал. 6 от Закона за чужденците от 1998 г. (виж параграфи 9 и 10 по-долу) и е мотивирана, както следва: "[жалбоподателят] застрашава обществения ред и е обвинен по член 116 и член 339, ал. 1 от Наказателния кодекс от 1968 г.". В заповедта се посочва също, че същата подлежи на незабавно изпълнение и е предмет на обжалване в съответствие с разпоредбите на Административно процесуалния кодекс от 1979 г. (виж параграфи 13 и 14 по-долу).

7. При арестуването си, жалбоподателят е бил информиран за заповедта: той я подписва и посочва в писмен вид, че е запознат със съдържанието ѝ. Жалбоподателят твърди, че не е получил копие от нея, докато правителството заявява, че той е получил такава. Жалбоподателят също така твърди, че след арестуването си не му е било позволено да се свърже с адвокат. Правителството отрича това, като посочва, че братът на жалбоподателя очевидно е бил добре

запознат с положението му, тъй като на 11 ноември 1999 г. той успява да подаде жалба във връзка с това пред неправителствена организация, Комисията по човешките права, която е отправила запитване към министъра на вътрешните работи относно случая на жалбоподателя.

8. След арестуването му жалбоподателят е отведен в следствения арест във Варна, където е бил задържан до 13 ноември 1999 г. На същия ден е снабден с временен паспорт и ескортиран до гр. Русе на река Дунав, където е трябвало да се качи на влака за Москва. Въпреки това, при паспортна проверка на ГКПП се оказва, че от септември 1995 г. по отношение на жалбоподателя е имало забрана за напускане на България, която е била все още в сила. Той е отведен в ареста във Варна, където е прекарва още три дни, докато бъде вдигната забраната. На 15 ноември 1999 г. той пише до началника на РУ-МВР и иска помощта му за отстраняване на препятствията да напусне България. На същия ден властите купуват на жалбоподателя нов билет за влак до Москва. На следващия ден, 16 ноември 1999 г., той бил депортиран за Руската федерация.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

9. Съгласно член 41, ал. 2 от Закона за чужденците от 1998 г. ("Закон за чужденците в Република България"), който е бил в сила към съответния момент, министърът на вътрешните работи или упълномощено от него длъжностно лице или може да издава заповед за принудително довеждане на чужденец до границата в случай че той или тя не е напуснал страната след изтичането на срока на разрешението за пребиваване. Съгласно член 42а, ал. 1 (понастоящем член 42з, ал. 1 от Закона, трябва да бъде наредена забрана за влизане в страната, ако са налице основанията на член 10.

10. Основание, съгласно член 10, ал. 1, ал. 3 от Закона, в сила по това време, е наличието на информация, че чужденецът е бил "член на престъпна група или организация или [е] участвал в терористични дейности, контрабанда или незаконни сделки с оръжие, взривни вещества, боеприпаси, стратегически суровини, стоки или технологии с възможна двойна употреба или в незаконен трафик на упойващи и психотропни вещества или прекурсори или суровини за тяхното производство". Основанието съгласно член 10, ал. 1, т. 6 от закона е, че чужденецът е "извършил на територията на Република България, умишлено престъпление, наказуемо с лишаване от свобода повече от три години".

11. Член 44, ал. 3 от закона, в сила по това време (в момента, с леко изменено съдържание, член 44, ал. 5), предвижда, че в случай, че съществуват пречки за депортирания чужденец да напусне България или влезе в страната на изпращане, той или тя е има задължение да се

явява ежедневно в местното полицейско управление. Съгласно член 44, ал. (4) от Закона, в сила към съответния момент (понастоящем, с леко променено съдържание, член 44, ал. 6), чужденците, които са депортирани, биха могли да бъдат настанени в домове за временно настаняване, ако това е счетено за необходимо от Министъра на вътрешните работи или от длъжностните лица, упълномощени от него или нея. Новата алинея 8 от член 44, добавена през април 2003 г., изрично посочва, че настаняването на чужденци в домове за временно настаняване, в очакване на депортирането им, трябва да се извършва по силата на специална заповед, различна от тази за принудителното им отвеждане до границата. Заповедта трябва освен това да посочва необходимостта от настаняването и неговите правни основания. В допълнение, новата алинея 9, също добавена през април 2003 г., предвижда, че процедурата за временно настаняване на чужденци в местата за временно настаняване, трябва да се предвиди в наредба, издадена от министъра на вътрешните работи. Министърът издава такава наредба на 29 януари 2004 г. ("Наредба № I-13 от 29 януари 2004 г. за реда за временно настаняване на чужденци, за организацията и дейността на специалните домове за временно настаняване на чужденци", обн. , ДВ, бр. 12 от 13 февруари 2004 г.).

12. Член 49, ал. 1 от Правилника за прилагане на закона, приет през май 2000 г., предвижда, че чужденец може да бъде настанен в дом за временно настаняване, докато бъде изведен от страната, ако това е изрично посочено в заповедта за неговото или нейното принудително отвеждане до границата или експулсиране. Член 49, ал. 2 от Правилника гласи, че процедурата за настаняване на чужденци в тези обекти, до тяхното депортиране трябва да бъде инициентирана от министъра на вътрешните работи.

13. Член 46 от закона, в сила към съответния момент, предвижда, че заповеди, издадени съгласно членовете от 40 до 44 от него могат да бъдат оспорени в съответствие с разпоредбите на Административно-процесуалния кодекс от 1979 г., което означава, че подлежат на обжалване пред горестоящия административен орган, както и на съдебен контрол.

14. Съгласно Закона за административното производство от 1979 г., в сила към съответния момент, обжалването по административен ред е трябвало да бъде направено в рамките на седем дни от уведомяването на заинтересованото лице за административното решение (член 22, ал. 1 от закона). Горестоящият административен орган е трябвало да се произнесе в срок от две седмици (член 29, ал. 1 от закона). Ако той не извърши това или ако решението е отрицателно, засегнатото лице е имало право да подаде молба за съдебно разглеждане (член 29, ал. 2 и член 35, ал. 2 от закона). Засегнатото лице би могло също така алтернативно да пропусне тази стъпка и направо да поиска съдебно

разглеждане на първоначалното решение. Все пак, това е възможно само, ако срокът за подаване на жалба по административен ред – не по-малко от седем дни - вече е изтекъл (член 35, ал. 2 от закона).

ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

I. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5, АЛИНЕЯ 1, (е) ОТ КОНВЕНЦИЯТА

15. Жалбоподателят твърди, че задържането му в очакване на депортиране е било незаконно и е продължило неоправдано дълго време. Той се позовава на член 5 § 1 (е) от Конвенцията, който гласи, както следва:

“Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода освен в следните случаи и само в съответствие с процедури, предвидени от закона:

...

(е) законен арест или лишаване от свобода на лице с цел да се предотврати незаконното му влизане в страната или на лице, против което се предприемат действия за неговото депортиране или екстрадиция.

A. Становищата на страните

16. Правителството твърди, че жалбоподателят не е изчерпал вътрешноправните средства за защита. Съгласно член 46 от Закона за чужденците от 1998 г. жалбоподателят е имал възможност да обжалва заповедта за депортирането му пред горестоящия административен орган или поиска разглеждането ѝ от съдилищата. Жалбоподателят не е направил нито едното, нито другото, нито е поискал спиране на изпълнението на заповедта, въпреки че същата му е връчена на 8 ноември 1999 г. Неговото твърдение, че след арестуването не му е било позволено да се свърже с адвокат, не се потвърждава от нито едно доказателство. Неговият брат очевидно е бил добре запознат с положението му и успява да изпрати жалба до Комисията по човешките права още на 11 ноември 1999 г.

17. Жалбоподателят заявява, че той наистина е бил задържан в резултат на заповедта за експулсиране, която е била предмет на обжалване и съдебен контрол. Това обстоятелство обаче по никакъв начин не означава, задържането му също е било предмет на съдебен контрол. Българското законодателство, към тогавашния момент, не определя процедура за преглед на законосъобразността на задържането, наложено по силата на заповед за депортиране. Освен

това, наличните материали не водят до заключението, че той е получил копие от тази заповед. Правителството не е показало, че му е било позволено да се свърже с адвокат, който да я обжалва. Освен това, той не е бил наясно със съдържанието на разпоредбите на Закона за чужденците от 1998 г., които регулират подаването на жалби и молби за съдебен контрол на заповеди за депортиране, защото по времето, когато този акт е обнародван, той е бил в задържан в досъдебната фаза. Фактът, че не е имал копие от заповедта, за което в никакъв случай няма причини, в съчетание с реалната ситуация на практика, прави обжалването само теоретична възможност.

Б. Преценката на Съда

1. Допустимост

18. Съдът счита, че въпросът дали заявителят е изчерпал вътрешноправните средства за защита по отношение на жалбата му съгласно член 5, ал. 1, буква (е) относно законността на задържането му, е тясно свързан с основателността на жалбата му съгласно 5, ал. 4 относно възможността този въпрос да бъде разгледан от съда. За да се избегне предreshаването на последния, двата въпроса трябва да бъдат разгледани заедно. Съдът, съответно, постановява, че въпросът за изчерпването на вътрешноправните средства за защита по отношение на жалбата по член 5, ал. 1, буква (е), трябва да бъде присъединен към разглеждането на спора по същество и да бъде запазен за по-късно разглеждане (виж *Öcalan срещу Турция* [GC], № 46221/99, § 61 *in fine*, ЕКПЧ 2005-IV).

19. Съдът счита, че жалбата не е явно неоснователна по смисъла на член 35, алинея 3 от Конвенцията, нито е недопустима на други основания. Следователно тя трябва да бъде обявена за допустима.

2. По същество

20. Съдът посочва в самото начало, че докато договарящите държави имат право да контролират влизането и пребиваването на лица, които не са техни граждани на тяхна територия, това право трябва да се упражняват в съответствие с разпоредбите на Конвенцията, включително член 5 (виж *Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga срещу Белгия*, № 13178/03, § 96, ЕКПЧ 2006-XI). Параграф 1 от този член ограничава обстоятелствата, при които лицата могат да бъдат законно лишени от свобода. Като се има предвид, че тези обстоятелства представляват изключения от най-основната гаранция за лична свобода, само ограничително тълкуване е в съответствие с целта на тази разпоредба (виж. последни решения *Çonka срещу Белгия*, №

51564/99, § 42 *in limine*, ЕКПЧ 2002-I; и *Shamayev and Others срещу Грузия и Русия*, № 36378/02, § 396, ЕКПЧ 2005-III).

21. Съдът е убеден, че лишаването на жалбоподателя от свобода попада в приложното поле на член 5 § 1 (е), тъй като той е бил арестуван и задържан с цел да бъде депортиран от България. Тази разпоредба не изисква задържането на лицето, против което се предприемат действия с оглед на депортиране, да се счита с основание за необходимо, например, за да се предотврати извършването на престъпление или укриване. Всичко, което се изисква съгласно алинея (е) е, "да се предприемат действия с оглед на депортиране". Поради това не е от значение, по смисъла на член 5 § 1 (е), дали основното решение за експулсирането може да бъде оправдано по силата на националното право или правото на Конвенцията (виж *Chahal срещу Обединеното кралство*, решение от 15 ноември 1996 г., Доклади на съдебни решения 1996-V, стр. 1862-63, § 112).

22. Въпреки това, всяко лишаване от свобода по силата на член 5 § 1 (е) ще бъде оправдано, само докато производството по депортиране е в ход. Ако това производство не се извършва добросъвестно, задържането престава да бъде допустимо по силата на член 5 § 1 (е) (пак там, стр. 1863 г., § 113). По този въпрос, Съдът отбелязва, че властите наистина са предприемали стъпки за отвеждането на жалбоподателя извън страната през целия период на неговото лишаване от свобода между 8 и 16 ноември 1999 г. Ето защо съдът е убеден, че това условие също е изпълнено. Вярно е, че е имало забавяне от три дни след 13 ноември 1999 г., поради някои административни формалности. Въпреки това, тъй като се е действало доста бързо, може да се счита, че производството по депортирането е било проведено добросъвестно (виж параграф 8 по-горе).

23. Въпреки това, Съдът трябва също да разгледа дали задържането на жалбоподателя е "законно" по смисъла на член 5 § 1 (е), със специално внимание върху предпазните мерки, предвидени от националната система. Когато се изследва "законността" на задържането, включително дали "е била следвана процедурата, предписана от закона", Конвенцията по същество препраща към задължението да се спазват материалните и процесуалните норми на националното законодателство, но тя изисква, освен това, всяко лишаване от свобода да бъде в съответствие с целите на член 5, а именно за защита на индивида от произвол (виж *Chahal*, стр. 1864, § 118; и *Џонка*, § 39, и двете цитирани по-горе; виж също *Saadi срещу Обединеното кралство* [GC], № 13229/03, §§ 67-74, 29 януари 2008 г.). По този начин, думите "в съответствие с процедурата, предписана от закона" не просто препращат обратно към вътрешното законодателство; те също се отнасят до качеството на този закон, като изискват той да бъде съвместим с върховенството на закона,

концепция, застъпена във всички членове на Конвенцията. Качеството в този смисъл предполага, че когато националното законодателство допуска лишаване от свобода, то трябва да бъде достатъчно достъпно и точно, за да се избегне всякакъв риск от произвол (виж *Dougoz срещу Гърция*, № 40907/98, § 55, ЕКПЧ 2001-II, позовавайки се на *Amuur срещу Франция*, решение от 25 юни 1996 г., Доклади 1996-III, стр. 850-51, § 50).

24. Съдът отбелязва, че българското законодателство, към тогавашния момент, е правило разграничение между заповед за депортиране на чужденец и заповед за неговото или нейното задържане в очакване на такова депортиране. Член 44, ал. 4 от Закона за чужденците от 1998 г., в своята версия, приложима по време на разглежданите събития по настоящото дело, дава да се разбере, че властите, след като са наредили депортирането на чужденец от България, е трябвало допълнително да оценят необходимостта да задържат такова лице в очакване на депортирането му. Тази позиция бе допълнително изяснена с приемането през май 2000 г. на Правилника за прилагане на Закона за чужденците от 1998 г., чийто член 49, ал. 1 изрично предвижда, че чужденец може да бъде настанен в дом за временно настаняване до извеждането от страната, само ако това е изрично посочено в заповедта за неговото или нейното принудително отвеждане до границата или експулсиране (виж параграф 12 по-горе), и с изменението от април 2003 г. на член 44 от закона, който предвижда, че задържането до депортирането може да бъде наложено само въз основа на допълнителна заповед в този смисъл (виж параграф 11 по-горе).

25. Въпреки това, заповедта срещу жалбоподателя не е посочила, че той е трябвало да бъде задържан преди неговото депортиране. Тя просто указва, че той е трябвало да бъде депортиран незабавно (виж параграф 6 по-горе). Дори ако последното може да се използва, за да се предположи, че той може да е бил подложен на някакъв вид физическа принуда с цел да бъде отведен до границата, то едва ли може да се счита, че заповедта допълнително разрешава задържането му за срок, който в действителност е продължил осем дни, но очевидно не е бил ограничен (виж, *mutatis mutandis*, *Amuur*, цитирано по-горе, стр. 852, § 53 *in fine*). Наистина, такова задържане е било възможно само по българското право, ако това се счете за необходимо от страна на властите, като заповедта срещу жалбоподателя взема под внимание този въпрос (виж, *съответно*, *Dougoz*, цитирано по-горе, § 56).

26. Имайки предвид, че изключенията от правото на свобода трябва да се тълкуват стриктно (виж параграф 20 по-горе), Съдът намира, че задържането на жалбоподателя между 8 и 16 ноември 1999 г. не е имало достатъчно правно основание.

27. Ето защо е налице нарушение на член 5 § 1 (е) от Конвенцията.

II. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5, АЛ. 4 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

28. Жалбоподателят се оплаква, че не е могъл да се възползва от възможността законосъобразността на лишаването му от свобода да се разгледа от съда. Той се позовава на членове 5 § 4 и 13 от Конвенцията, които предвиждат, както следва:

Член 5 § 4

“Всяко арестувано или лишено от свобода лице има право да обжалва законността на неговото задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай, че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.”

Член 13,

“Всеки, чиито права и свободи, предвидени в тази конвенция, са нарушени, трябва да разполага с ефикасни вътрешноправни средства за тяхната защита от съответна национална институция дори и нарушението да е извършено от лица, действащи в качеството си на представители на официалните власти.”

A. Становищата на страните

29. Становищата на страните са обобщени в параграфи 16 и 17 по-горе.

Б. Преценката на Съда

1. Допустимост

30. Съдът счита, че жалбата не е явно неоснователна по смисъла на член 35, алинея 3 от Конвенцията, нито е недопустима на други основания. Следователно тя трябва да бъде обявена за допустима.

2. По същество

31. Съгласно установената съдебна практика на Съда, член 5 § 4 представлява специална правна норма в сравнение с по-общите изисквания на член 13. Съдът ще разгледа оплакването на жалбоподателя единствено във връзка с предишната разпоредба (виж *Chahal*, стр. 1865, § 126; и *Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga*, § 110, и двете цитирани по-горе; виж също *Nasrulloev срещу Русия*, № 656/06, § 79, 11 октомври 2007 г.).

32. Съгласно член 5 § 4, всички лица, лишени от свобода, имат право на преглед на законосъобразността на задържането им от съда, независимо от продължителността на задържането. Изискването на Конвенцията, лишаването от свобода да бъде обект на независим

съдебен контрол, е от основно значение в контекста на основната цел на член 5 да предвиди гаранции срещу произвол (виж *Ал-Нашиф срещу България*, № 50963/99, § 92, 20 юни 2002 г.). Поради тази причина, член 5 § 4 предвижда, че трябва да се предоставят по време на задържането на лицето средства за защита, които да позволят на това лице да получи бърз съдебен контрол върху законността на задържането, което може да доведе, ако е възможно, до освобождаването му (виж, като последно решение, *Nasrulloev*, цитирано по-горе, § 86).

33. Съдът отбелязва в самото начало, че фактът, че жалбоподателят е бил освободен на 16 ноември 1999 г., след като е бил депортиран в Руската федерация, не лишава жалбата му от основание, тъй като лишаването му от свобода е продължило осем дни (виж *Џонка*, цитирано по-горе, § 55 *in limine*).

34. Съдът, след като внимателно проучи материалите по делото, не може да се съгласи с жалбоподателя в твърденията му, че той не е бил достатъчно наясно със съдържанието на заповедта за депортирането му. Нито пък наличните доказателства позволяват на Съда да установи, че след арестуването не му е било позволено да се свърже с адвокат. Съдът е съответно счита, че жалбоподателят е имал възможност да обжалва заповедта по административен или съдебен ред (виж параграф 13 по-горе). Въпреки това, както вече бе установено по-горе, задържането на жалбоподателя не е било уредено в тази заповед. Следователно не е видно, че тези пътища за правна защита са били адекватни или ефективни като средство за възстановяване на правото му на свобода. Едно нещо е жалбоподателят да оспорва решението да го депортират, а съвсем друго е да се оспори лишаването му от свобода в очакване на депортирането (виж, *mutatis mutandis*, *Ntumba Kabongo срещу Белгия* (реш.), № 52467/99, 2 юни 2005 г.). Член 35 § 1 изисква от жалбоподателите да прибягват само до средства за защита, които са достатъчни да постигнат защита по отношение на предполагаеми нарушения, и чието съществуване е достатъчно сигурно (виж *Џонка*, цитирано по-горе, § 43). Член 5 § 4 също се отнася само до вътрешноправни средства за защита, които са достатъчно сигурни (виж *Sabeur Ben Ali срещу Малта*, № 35892/97, § 38 *in limine*, 29 юни 2000 г.; *Kadem срещу Малта*, № 55263/00, § 41 *in fine*, 9 януари 2003 г.; и *Nasrulloev*, цитирано по-горе, § 86). Правителството не посочва пример за лице, задържано в очакване на депортирането му, което да е било освободено след обжалване на заповедта за депортирането му. Тази липса на прецеденти показва несигурността на това средство на практика (виж, съответно, *Sakik and Others срещу Турция*, решение от 26 ноември 1997 г., *Доклади на съдебни решения* 1997-VII, стр. 2625, § 53).

35. Дори да приемем обаче, че след инициирането на производство срещу заповедта за депортирането му, жалбоподателят би могъл косвено да провокира преглед на законосъобразността на задържането му до депортирането, Съдът все още не се счита, че правителството е доказало своите претенции, че процедурите, на които те се позовават (виж параграф 16 по-горе) представляват ефективни средства за правна защита по смисъла на член 5 § 4 и 35 § 1. Ясно е, че обжалването пред горестоящия административен орган, което в настоящия случай означава, министъра на вътрешните работи или някой от подчинените му - не би отговаряло на изискванията на член 5 § 4, който гласи, че производството срещу задържането трябва да бъде извършено пред "съд", термин, който означава, на първо място, независимост на изпълнителния орган и на страните по делото (виж *Neumeister срещу Австрия*, решение от 27 юни 1968 г., серия А № 8, стр. 44, § 24 *in limine*) и, на второ място, гаранции за съдебна процедура (виж *De Wilde, Ooms and Versyp срещу Белгия*, решение от 18 ноември 1970 г., Серия А № 12, стр. 40-41, § 76; , а също и *mutatis mutandis, Chahal*, цитирано по-горе, стр. 1866, § 130). Що се отнася до молбата за съдебен контрол, Съдът отбелязва, че тя може да бъде подадена само ако административните възможности за обжалване вече са изчерпани или ако срокът за тяхното изчерпване е изтекъл (виж параграф 14 по-горе). При тези обстоятелства и като се има предвид, че жалбоподателят е бил депортиран осем дни след арестуването си, Съдът не счита, че той е разполагал с реална възможност за използването на това средство, за да получи бърз преглед на задържането му до депортирането (виж, *mutatis mutandis, Conka*, цитирано по-горе, §§ 45, 46 и 55). Не е видно жалбоподателят да е имал и други начини за защита и българското законодателство не предвижда обща процедура *habeas corpus*, която да се прилага за всички видове лишаване от свобода (виж *Стоичков срещу България*, № 9808/02, § 66, 24 март 2005 г.).

36. Ето защо Съдът намира, че не е доказано, че жалбоподателят е имал реална възможност законосъобразността на задържането му до депортирането да се реши бързо от съда. Следователно съдът отхвърля предварителното възражение на правителството по отношение на член 5 § 1 (е) от Конвенцията (виж параграф 16 по-горе) и приема, че е налице нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

37. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

38. Жалбоподателят претендира 50.000 евро за неимуществени вреди. Той твърди, че след като е прекарал много години в предварително задържане, в чужда страна, той е бил задържан незаконно преди депортирането му. Условиата на задържането му са били много тежки и той не е имал практическа възможност да оспори неговата законосъобразност.

39. Правителството не коментира искането на жалбоподателя.

40. Съдът счита, че жалбоподателят е претърпял неимуществени вреди поради нарушения на член 5 § 1 и § 4, установени в този случай. Произнасяйки се по справедливост, както се изисква съгласно член 41 от Конвенцията, той му присъжда 2,500 евро, както и всички дължими данъци и такси.

Б. Разходи и разноски

41. Жалбоподателят претендира възстановяване на 3,000 евро за адвокатски хонорари за производството пред Съда и на 50 евро за административни разходи. Той не представя никакви документи в подкрепа на искането си.

42. Правителството не коментира искането на жалбоподателя.

43. Съгласно съдебната практика на Съда, жалбоподателят има право на възстановяване на разходи и разноски, само доколкото е доказано, че те са били действително направени и необходими и са разумни като размер. За тази цел, член 60 § 2 и § 3 от Правилника на Съда предвижда, че жалбоподателите трябва да приложат към своите искания за справедливо обезщетение "съответните оправдателни документи", при липса на което Съдът може да отхвърли претенциите изцяло или частично. В настоящия случай, съдът отбелязва, че жалбоподателят не е представил никакви документи - като например подробни сметки или фактури - в подкрепа на иска си, Съдът не присъжда нищо по тази точка.

В. Лихва за забава

44. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се основава на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* останалата част от жалбата за допустима;
2. *Приема* , че е налице нарушение на член 5 § 1 (е) от Конвенцията;
3. *Приема* че е налице нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията;
4. *Приема*
 - (а) че държавата-ответник трябва да плати на жалбоподателя, в рамките на три месеца от датата на влизане в сила на решението съгласно член 44, § 2 от Конвенцията, 2,500 евро (две хиляди и петстотин евро), както и всички дължими данъци и такси, за неимуществените вреди, като легова равностойност по курса, приложим в деня на плащането;
 - (б) че от изтичането на горепосочения срок до изплащането на определените суми, върху тях ще се начислява проста лихва, равна на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима през този срок, увеличена с три процентни пункта;
5. *Отхвърля* единодушно искането на жалбоподателя за справедливо обезщетение в останалата част.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 22 май 2008 г., в съответствие с член 77 § 2 и § 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пеер Лоренцен
Председател